

Koledar prireditev

O programu prireditev ob 60 letnici društva, smo se začeli pogovarjati na Izvršnem odboru Muzejskega društva v Škofji Loki že leta 1995. Prireditve naj bi pokazale raznovrstnost področij s katerimi se ukvarja društvo, istočasno pa naj bi bile impulz za renesanso društva. Na koncu leta 1996 je bilo predvidenih za jubilejno leto 1997 12 prireditev, na koncu pa se jih je zvrstilo kar sedemnajst.

22. januar 1997

BUHOVI IZ STIRPNIKA

Prvo prireditev je pripravila Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka v sodelavi z Loškimi muzejem v okroglem stolpu Loškega gradu. Knjigo Buhovi iz Stirpnika, ki je ročni izdelek in je izšla v 50 izvodih so predstavili soustvarjalci in avtorji, člani Buhove družine. Knjiga je vsebinsko in oblikovno bogat prispevek loškemu domoznanstvu. Z etnološkega stališča jo je predstavila kustodinja Loškega muzeja Mojca Šiferer - Bulovec.

27. januar 1997

KNJIGA HIŠ V ŠKOFJI LOKI 3, STARA LOKA IN NJENE HIŠE

V polni veliki predavalnici šolskega centra na Podnu je dr. France Štukl predstavil svoje tretje temeljno delo o hišah v Škofji Loki. Avtor na koncu predgovora pravi, da je njegov prispevek "*ponoven poskus inventure ob koncu tisočletja, ki ga Fara zasluži vsaj vsakih sto let*". Je pa ta knjiga še vse kaj več kot to. Mimo nje, kakor tudi mimo predhodnih dveh, ne bo mogel nihče, ki se bo ukvarjal z zgodovino Loke. Knjiga je avtorjeva doktorska disertacija in je izšla v zbirki Gradivo in razprave Zgodovinskega arhiva Ljubljana. Odlikujejo jo tudi mojstrske fotografije Tomaža Lundra. Zelo odmevna predstavitev je bila pripravljena kot Blaznikov večer.

8. februar 1997

4. DEJANJE IZVIRNE SLOVENSKE DRAME: NAŠA PRVA REVOLUCIJA

Izvirna slovenska drama Naša prva revolucija avtorja Janeza Galjota (psevdonim za Janeza Suhadolca) v treh dejanjih je bila objavljena leta 1996 v reviji Nova Atlantida. V Dramskem društvu 8. februar na Pšati je bilo ob slovenskem kulturnem prazniku in v počastitev 60 letnice Muzejskega društva Škofja Loka premierno uprizorjeno 4. dejanje omenjene drame. Z esejem (APF), ki primerja dramski deli Krst pri Savici Dominika Smoleta in Naša prva revolucija Janeza Galjota v kontekstu demitologizacije Prešernovega krsta in analize slovenskega značaja, je kulturni dogodek postal ena od prireditev v jubilejnem letu. Za esej je avtor dobil Prix Prescheren 1997.

10. marec 1997**PROSPEKT: 60 LET MUZEJSKEGA DRUŠTVA V ŠKOFJI LOKI**

V pokončni zloženki formata A4 je na kratko predstavljena zgodovina Muzejskega društva v Škofji Loki. Na slikah je upodobljen Profesorski ceh, ustanovitelj Muzejskega društva v Škofji Loki, stari rotovž, v katerega se je vselil leta 1939 ustanovljeni Loški muzej, dvorišče Puštalskega gradu, kamor se je muzej preselil leta 1946, dražgoški zlati oltar iz kapele in poslikana skrinja iz zbirk na Loškem gradu, kamor se je preselil muzej leta 1959. Šest naslovnih Loških razgledov predstavlja eno najpomembnejših dejavnosti, redno založniško dejavnost društva. Pomembna društvena dejavnost, to so študijski Blaznikovi večeri, so predstavljeni s staro električno svetilnico v spomin na prvo javno električno razsvetljavo na Slovenskem. Posnetek ogleda "naših" Brižinskih spomenikov v Bavarski državni biblioteki je primer strokovnih izletov društva. Muzejsko društvo spremlja pomembnejše sodobne dogodke. Na sliki je upodobljeno prvo odpošiljanje uranovega koncentrata iz Rudnika urana Žirovski vrh leta 1986 v Veliko Britanijo. Na koncu je upodobljenih 32 grbov mest freisinskih posesti, kot posebno obeležje prve omembe Loke in Kranjske v letu 973.

Prospekt je pripravil A. Pavel Florjančič in je izšel v 5000 izvodih. Oblikovala ga je Beta Poljanšek - Koman, ki je pripravila tudi celostno likovno podobo ob šestdesetletnici in novi znak društva.

15. marec 1997**PO POTEH GRADITELJEV LOKE**

Ob odprtju 2. razstave domačih kamnin, mineralov in fosilov, je bil predstavljen naravoslovno-turistični vodič Po poteh graditeljev Loke. Z njim gremo skozi Staro Loko na gradišče Puštal nad Trnjem, skozi Vincarško grapo na Stari grad in do Lubniških jam, nazaj čez Kobilu na Krancelj in na Loški grad, čez Glavni trg in Lontrg do Kapucinskega trga. Posebej sta predstavljena Kašča in Kamniti most. Vrednost vodiča je v tem, da se posveča domačim gradbenim materialom, zlasti kamnom in nekdanjim kamnolomom. Istočasno je bila v šoli Petra Kavčiča postavljena stalna geološka zbirka. V njej in v vodiču so prvič v strokovnem petrografskem izrazoslovju predstavljeni različni škofjeloškega konglomerata: ločan, vincarčan, grebenar in kranceljčan, medtem ko je rdeči grobozrnati različek - kamnitničan, leto prej predstavil Anton Ramovš.

Vodič je v 500 izvodih izdala in založila Osnovna šola Petra Kavčiča v Škofji Loki.

21. marec 1997**SPOMINSKA PLOŠČA O. ROMUALDU IN ŠKOFJELOŠKEMU PASIJONU NA KAPUCINSKI CERKVI**

Muzejsko društvo je dalo pobudo, da se postavi spominsko ploščo očetu Romualdu in njegovemu Škofjeloškemu pasijonu. Pozdravni nagovor ob odkritju plošče je imel predsednik društva dr. France Leben, o patru Romualdu in njegovem pasijonu je govoril dr. Metod Benedik, ploščo iz sivega hotaveljčana pa je odkril škofjeloški župan g. Igor Draksler. Napis na plošči se glasi:

"Kapucin O. ROMUALD MARUŠIČ 1676-1748 iz Štandreža je tukaj priredil in na Veliki

petek 11. aprila 1721 uprizoril spokorno procesijo ŠKOFJELOŠKI PASIJON, najstarejše ohranjeno slovensko dramsko besedilo. Občina Škofja Loka 1997"

16. april 1997

DIPLOMATIČNA IN VSEBINSKA ANALIZA PODARILNIH LISTIN

Predavatelj dr. Peter Štüh je prvo izpostavil izjemno mesto Škofje Loke v slovenskem zgodovinoписju. Pri tem je omenil Brižinske spomenike, v darovnici Otona II iz leta 973 vrsto navedb krajev v slovenskem jeziku, med njimi tudi Loko in še posebno Kranjsko. Iz Loke je najstarejši urbar na Slovenskem iz leta 1260, v t.i. Škofjeloškem rokopisu so napisana prva slovenska imena za mesece, kot je navedel najbolj evidentne. O listini (drugi) pove, da je bila podeljena "bianco", pečatena pred samim podpisom. Daljši tekst kot je bil predviden, se namreč ustavlja pred predhodno postavljenim pečatom, ki stoji v isti predzadnji vrsti, kjer se nahaja tudi cesarjev monogram in pred razpoznavnim znakom pisarne. Listina ni bila napisana v dvorni pisarni, ker se pisava razlikuje od drugih poznanih sočasnih listin iz cesarske pisarne, ki jih je pisala druga roka. Predvidevajo, da je listino napisal verjetno pisar freisinške škofije. Slovenska imena krajev so bila vnesena v praznih presledkih prvotnega teksta, kar se vidi po večjemu razmaku med besedami, pa tudi črke so nekoliko večje, da bi bolj zapolnile prevelike presledke prvotno napisanega teksta. Predavatelj opozori tudi na tretjo darovnico, pri kateri je bila iz podarjenega ozemlja freisinškemu škofu izvzeta lastnina nekega slovenskega (slovanskega) staroselca Pribislava, kar govori o delni prvotni slovanski naselitvi oziroma zemljiški posestvi in o lastniškopravni doslednosti takratne uprave. V diskusiji se je izčrpno govorilo o dataciji darovnic in o takratnih družbenih razmerah, zlasti lastniških, ter o posebnem pomenu prve omembe Kranjske.

Večer je Muzejsko društvo pripravilo v galeriji na Loškem gradu v sodelavi s Klubom škofjeloških študentov.

9. maj 1997

SVETLOBA KOŽE

S tem naslovom je akademski kipar Metod Frlic pripravil likovno razstavo, ki smo jo kot likovni dosežek in zaradi humane in zaradi svoje ekološke povednosti, uvrstili v naš koledar prireditev. Razstavo je dopolnjevala skladba *Fall out*, ki jo je ustvaril Georg Bömm, ob tridesetletnici eksplozije atomske bombe nad Hirošimo. Razstava je bila tako odmevna, da je bila uvrščena v program ljubljanske avantgardne galerije Equrna v oktobru in novembru 1997, v decembru 1997 je kipar za ta opus na kranjskem vseslovenskem likovnem bienalu prejel 1. nagrado mesta Kranj. V novembru in decembru leta 1997 leta se je avtor predstavil s tem svojim delom v nemškem mestu Fulda, naslednje leto gre delo Svetloba kože še v Berlin in na Hannoverški sejem, s samostojno razstavo pa je loški umetnik povabljen leta 1999 v Sidney.

Razstavo je pripravilo Združenje umetnikov Škofja Loka v Galeriji Ivana Groharja na Mestnem trgu v Škofji Loki.

16. junij 1997**PUBLIKACIJE PROFESORSKEGA CEHA IN ČLANOV MUZEJSKEGA DRUŠTVA V ŠKOFJI LOKI**

Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka hrani bogato knjižno bero ustanoviteljev Muzejskega društva v Škofji Loki t.i. "Profesorskega ceha" in številne prispevke članov Muzejskega društva. Avtor razstave višji knjižničar in zgodovinar Matjaž Eržen, ki skrbi za domoznansko literaturo, je na razstavi v prostorih matične knjižnice razstavil dela članov omenjenih dveh, za Loko pomembnih skupin oziroma društev in nekaj na novo odkritih dokumentov. Pri svojem delu se je naslanjal predvsem na vzajemno bazo vseh knjižnic v Sloveniji preko programskega sistema COBISS in to preverjal z gradivom v lastni računalniški bazi. Ob tej priliki je knjižnica izdala tudi kratko bibliografijo članov profesorskega ceha in Muzejskega društva v Škofji Loki. Samostojna knjižna publikacija, ki pomeni solidno osnovo za bodočo bibliografijo, je izšla v 250 izvodih.

28. junij 1997**LOKA IN ZAMORC S KRONO**

Največji projekt društvenega jubileja je bila vsekakor primerjalna razstava krajev, ki so nekoč tvorili freisinško posest. Predstavilo se je osemnajst freisinških mest oziroma posesti iz Nemčije, Avstrije, Italije in Slovenije. Vsak udeleženec je imel trokrilni pano, na njem pa se je predstavil z darilno listino, Gappnigovo veduto, s posebnostjo in z aktualno panoramo in dejavnostjo. Razstava je bila v galeriji na Loškem gradu, pročelje gradu pa je krasilo 32 ročno izdelanih in pobarvanih jeklenih ščitov z grbi vseh do sedaj evidentiranih freisinških krajev.

Razstava je bila odprta ob slovesnem začetku praznovanja novega občinskega praznika 28. junija 1997 in je bila na ogled do srede oktobra. Predvidoma se bo selila v druga freisinška mesta.

Istočasno je izšel ekskluzivni trokrilni katalog, ki ga je uredil Peter Hawlina, avtor razstave Loka in zamorc s krono. Avtor razpravlja v katalogu o izvoru zamorca v loškem grbu in o samem grbu. Lektor teksta je Ludvik Kaluža, iz nemščine je tekst prevedel Peter Hawlina. Razstavo in katalog sta oblikovala Janez Suhadolc in Mojca Bec, pripravo in prelom je zagotovil AV Studio Velenje. Katalog je založila Občina Škofja Loka, izdalo ga je Muzejsko društvo v Škofji Loki, natisnila pa tiskarna Medium iz Žirovnice 500 primerkov v slovenskem in 200 primerkov v nemškem jeziku.

BRIŽINSKI SPOMENIKI

Istočasno z razstavo Loka in zamorc s krono v galeriji na Loškem gradu je bila v okroglem stolpu razstava Brižinskih spomenikov. Uporabljeno je bilo razstavno gradivo založb Slovenska Matica in Slovenska knjiga. Razstava je bila dopolnjena z zgodovinsko kartografskim gradivom in muzealijami. Dodani sta bili dve glasbeni publikaciji Jakoba Ježa recital Brižinski spomeniki in Kantata Glagolite skladatelja Marijana Gabrijelčiča. Avtorja razstave sta bila dr. Brane Berčič in Frane Podnar v sodelavi z Narodno in univerzitetno knjižnico ter s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti. Razstavo so s pridom uporabljali šolniki za dopolnilni učni program. Razstava ostane aktivna, kot ena od referenčnih razstav Škofje Loke.

28. junij 1997**KANTATA GLAGOLITE**

Za društveni jubilej in za prvo praznovanje občinskega praznika ob 1024 letnici prve omembe Loke in Kranjske, je Muzejsko društvo naročilo skladatelju Marijanu Gabrijelčiču kantato, za katero smo za vokalni del predlagali začetek prvega in konec tretjega Brižinskega spomenika. Kantata za sopran, flavto, violončelo, mešani zbor, zvonove in orgle je bila prvič izvedena na slavnostnem koncertu 28. junija 1997 v Nunski cerkvi v Škofji Loki. Izvajali so jo domači glasbeniki: Vera Mlejnik, Liza Hawlina, Miloš Mlejnik, komorni mešani zbor Loka in Tone Potočnik pod vodstvom Janeza Jocifa. Skladba je izšla kot samostojna partitura v zbirki Doneski (5) pri Muzejskem društvu v Škofji Loki v 150 izvodih. V spremnem tekstu predstavlja mag. Franc Križnar skladbo in avtorja, uvodno misel ima A. Pavel Florjančič, ki je Doneske 5 tudi uredil.

26. september 1997**LOŠKA ŽUPNA CERKEV IN SKLEPNIKI**

V polni župni cerkvi sv. Jakoba v Škofji Loki, je imel dr. France Štukl predavanje o zgodovini loške župne cerkve in o njenih sklepnikih spremljano z diapozitivi Petra Pokorna. Vsebina bogatega in zanimivega predavanja je predstavljena v samostojnem prispevku avtorja v tem zvezku Loških razgledov.

24. oktober 1997**SLAVNOSTNA SEJA MUZEJSKEGA DRUŠTVA**

Navzoče je nagovoril prejšnji društveni predsednik dr. France Leben, ki je predal besedo častni gostji, Jeji Jamar-Legat. Slednja je posvetila glavne misli ustanoviteljem našega društva pred šestdesetimi leti, še zlasti dr. Pavletu Blazniku. Župan, gospod Igor Draksler se je ob 60 letnici Muzejskega društva zahvalil društvu za velik prispevek ob občinskem prazniku in rekel, da Škofja Loka zasluži drugo leto ob 1025 letnici prve pisne omembe Loke in Kranjske vseslovensko praznovanje Dneva državnosti. Podpredsednik Slovenskega rodoslovnega društva ing. Lojze Kobi je izročil Muzejskemu društvu Škofja Loka priznanje ob jubileju. Ravnateljica Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka, ga. Ana Florjančič je predala MD pisno zahvalo Muzejskemu društvu za njihov velik prispevek v domoznanski literaturi, ki jo imajo v njihovi matični knjižnici. Novi predsednik dr. France Štukl je prebral čestitke, ki jih je društvu poslal slovenski skladatelj Marijan Gabrijelčič.

Dr. Branko Berčič je bil proglašen za častnega člana Muzejskega društva Škofja Loka. Utemeljitev je podal dr. France Leben in laureatu izročil priznanje, ki ga je na posebnem "loškem" papirju kaligrafsko izdelal Janez Jocif. Dr. Branko Berčič se je za častno priznanje zahvalil in po nagovoru, predlagal, da se zaslužnemu loškemu zgodovinopiscu Pavlu Blazniku postavi javen spomenik, o čemer se je občni zbor soglasno strinjal.

Namesto predavanja dr. Ivana Stoparja o Loškem gradu je imel predavanje o projektu Slovenija na vojaških zemljevidih iz druge pol. 18. stoletja, njen avtor, dr. Vincenc Rajšp.

Slavnost se je zaključila v okroglem stolpu med Brižinskimi spomeniki s pomenkom ob hladnem bifeju.

15. december 1997

FREISINŠKI KRAJI V FOTOGRAFIJI

Škofjeloški fotokino klub Anton Ažbe je pripravil v Knjižnici Ivana Tavčarja Škofja Loka razstavo fotografij freisinških krajev s poudarkom na manj znanih slovenskih posestvih. Fotograf Peter Pokorn je na njej prikazal današnji izgled nekdanjega "loškega" gradu Klevevža na Dolenjskem in njegove okolice ter kraje severnoistrskih freisinških posestev. Dodanih je bilo nekaj fotografij iz dovške posesti avtorja Franca Urbanije in Pokornove vedute domačega mesta. Po razstavi je fotograf in predsednik zveze fotografskih društev Slovenije Peter Pokorn v klubskih prostorih knjižnice predvajal diapozitive iz Freisinga.

20. januar 1998

CRNGROB

Na razstavi v Okroglem stolpu Loškega gradu sta bila predstavljena dva manj znana obraza Crngroba. Društvo Loški kremen je razstavil raznolik in bogat svet kristalnih in fosilnih najdb okolice Crngroba, ki jih že dve desetletji odkriva Franc Stare. Fotografija Andreja Perka pa nas sooča z nečim, kar se nam izgublja med prsti pozabe in pred čemer se sami izmikamo, a ne vidimo. Cikel slik Podaljšana roka zavesti je avtor poimenoval "Hommage a Berthold" v spomin na loškega fotografa Augusta Bertholda iz začetka stoletja. Razstava je zamišljena kot začetek večjega projekta o Crngrobu.

30. junij 1998

LOŠKI RAZGLEDI

V redni 44. številki Loških razgledov za leto 1997 je posvečen poseben blok šestdesetletnici Muzejskega društva v Škofji Loki. S tem zaokrožujemo jubilejno leto in koledar prireditev. Ta blok, kakor tudi cele razglede, je uredil Franc Podnar, lektoriral pa Ludvik Kaluža. Likovna ureditev tega bloka in naslovnice je delo Bete Poljanšek-Koman.

A. Pavel Florjančič